

Sára Ernő: Bevezető gondolatok Rainer Péter kiállítása elé

„Az a három művészet, amelyeket együttesen több-kevesebb joggal képzőművészet néven emleget az irodalom és a közbeszéd, jobban szétvált egymástól, mint valaha. Avíttá vált a régi szólásforma, hogy az építészet a többi művészet anyja: a mai építész száműz művéről mindent, ami a szobrászatra emlékeztethet, a festészetet pedig még a belsőiségekből is kirekeszti, ha módja van rá. Azok az építészek, akik az elméleti irodalmat is művelik, nem titkolják, hogy művészeti céljaikat kizárólag építészeti eszközökkel kívánják elérni. Arról meg egyáltalán nem lehet szó, hogy a tervező építész akár építészeti tagozatokkal is festői hatást igyekeznék kiváltani, mint például régebbi korok idején. Az ilyen felfogás, az ilyen vágy nyomtalanul eltűnt s legfeljebb azoknak a terveiben élhet meg, akiknek építőgondolkodása már nem jellemzi a legjelenebb jelent.”

Ezeket a gondolatokat, jelzőktől és időpontoktól megfosztva Lyka Károlytól idéztem.

A változás állandó, az előző idézet idejében nem beszélhettünk organikus építészeztől, sem a valaha kétezrelékes, mára háromezrelékesre növekedett művészeti programról a magyar állami beruházások tekintetében.

És most itt állunk Rainer Péter kiállításán. A számos rangos kitüntetéssel elismert kollégánk figyelme, képzettsége, munkája megcáfolja a Lykai idézetet, pedig alkalmanként hangoztatom azt a véleményemet, hogy a polihisztorok már a XIX. században kihaltak. Számomra fontosak szakrális, műemléki, értékmentési munkái és ismeretei.

A kiállítás címe is beszédes: MUNKAIMÁK – Trianon és Gadányi Jenő emlékezete.

A trianoni verdikt elő-délutánján különös hangsúlyt kap az emlékezés.

Kísérjük értő és befogadó figyelemmel a kiállítás anyagát, melynek építészeti vonatkozásáról részletesen és szakmailag nálam értőbben és hitelesebben Jakab Csaba építész-belsőépítész fog ismertetést és megnyitó beszédet tartani Önöknek.

Gadányi Jenő festészetéről és jelentőségéről maga a kiállítóművész Rainer Péter mondja el gondolatait.



Jakab Csaba: Rainer Péter kiállítás-megnyitója

Jó estét kívánok!

Szeretettel üdvözlöm mindnyájukat, akik most itt megjelentek

Rainer Péter „MUNKAIMÁK – Trianon és Gadányi Jenő emlékére” című kiállításának megnyitóján.

Mottó: *Áprily Lajos: Templom*

Szóltam: Uram, az én imám merész,
a templom-ívük keskeny és nyomott.

És szólt az Úr: Fiam, légy építész,
magadnak építs bátor templomot.

Itt most ezen a helyen a jól kitapintható – Péter címadásában is megfogalmazott – HÁRMAS-KÖTÉS mentén haladva osztom meg önökkel a kiállítás kapcsán bennem született érzéseimet, megfogalmazódott gondolataimat:

1. pont: a MUNKAIMÁK-ról



Ez az érkezőket köszöntő, az idelátogatókat elsőként fogadó alkotás rögtön meg is adja a kiállítás alaphangulatát. Ez a „kétoldalas műtárgy” – akárcsak a társaságában kiállított mandorlák – már az udvarról is jól látható, így a ház homlokzati elemévé válik.



A kiállítótér kívülről nappal, az összekötő üvegfalon lévő munkákkal



A kiállítótér kívülről este, az összekötő üvegfalon lévő munkákkal

A belső térből is sajátos élményt ad az alkotások látványa: ha a mandorlák finom vonalain át – a gyermekkorunk játékait is megidéző – szép rajzolatú vesszők között, kitekintünk a természetbe – a szép kertre – akkor ezek a művek még tovább mélyülnek, gazdagodnak, igazán bensőséges, finom asszociációkat ébresztenek bennünk.

Ez az üvegfal így módon – a külső és belső tér között – egy összekötő hártává érik.



A bejáratú üvegfal és a szentély



A szentély és a karzat

A bejáratoknál – a vitrinekben látható makettek, műtárgyak által – képezett kapukon létesül átjárható fizikai kapcsolat az üvegfal két oldala között.

A belső térben a két szinten kiállított művek – önértékükön túl – egy olyan egységgé állnak össze, ami ezen a helyen, ebben az elrendezésben **lényegivé válik**.



A kiállítótér

Ez az érzékeny és tudatosan megkomponált „*belakása*” a térnek, a mesterien kezelt kölcsönhatások, illetve azok hatékony kiaknázása sajátos karaktert ad a kiállításnak. Így nemcsak a *mandorlák*, *triptichonok*, a mindennapi munkaeszközök (*lajtorják*, *ásó*, *gereblye*, *lapát stb.*) „*keresztelése*” nevezhető „*munkaimának*”, **hanem maga a kiállítás helyszínét adó tér is**, mely – az én érzésem és meglátásom szerint – egy olyan helyé vált, ami **szintén egyike lett a MUNKAIMÁKNAK**.

Pétert – hozzám írt leveléből – idézem:

„A címből már látható a hármasság (ha nem is a Szentháromság).

A munkaimák – nálam a munkáimat jelentik. Mű = tárgyasult ima.”

Ezen munkaimák fontosságáról még annyit, hogy meglátásom szerint – a valóságos műtárgyak és a hiteles téralkotások is – egyaránt segítségünkre lehetnek kiszabadulni a napjainkban mindent elárasztó digitális hínárból.

2. pont: Trianon emlékére

Pétert – hozzám írt leveléből – idézem:

„Mivel Trianon előestéjére került a megnyitó – véletlenek nincsenek!

Ezért szinte kötelező erről IS megemlékezni.”



Folt hátán folt – Trianon zászló

Érdekes egybeesés az, hogy a mindannyiunk életét mai napig meghatározó **trianoni diktátumnak** éppen holnap van évfordulója.

Én azt érzem és remélem, hogy ez a *gyalázatos diktátum – mint védőoltás!? – az immun-rendszerünket inkább megerősítette*. Úgy vélem, hogy ezt a terhet is ajándékba kaptuk az Úrtól, hogy dacosak maradhassunk és az igaz értékekhez makacson továbbra is ragaszkodjunk. A *ma oly divatos puhányság* helyett az *érces, tiszta keménységet* vállaljuk, tűzön vízen át. Tudván-tudva, hogy mindig ez a nehezebb.

A Nemzeti Összetartozás Napja jó alkalmat teremt a derűs, bátor kiállásra.

Rainer Péter a trianoni tragédiát, hogyan dolgozza fel?

Az itt kiállított alkotásai, a „*munkaimák*” mindegyike jól példázza Péter érzékeny és tisztelettudó, egyben bölcsen-dacos viszonyát nemzetünk tragédiájához.

Erről nemcsak a jeles napokon, hanem minden időben alkotásaiban rendszeresen megemlékezik, amit most is megmutat a kiállított alkotásaiban.

Remélem, alakul-épül Péter Trianon ellenes álma, a „**hajó-templomok hálózata Kárpát-medence szerte**”.

Mert mint tudjuk, az ÉP-ÍT-ÉS szent szolgálat.



Hajótemplom – Noé bárkája

3. pont: Gadányi Jenő emlékére



Gadányi Jenő: Fák lovakkal

Pétert – hozzám írt leveléből - idézem:

„És természetesen – megemlékezem – anyai nagyapámról is – aki az albán fronton harcolt, megsebesült és egy életre szóló maláriát kapott – 1-2 képe is kint lesz.”

A tér tengelyében – a galéria szintjén – ISTEN-SZEME alatt az említett 2 kép látható Gadányi Jenőtől: a FÁK LOVAKKAL című festmény, illetve a festmény alatt a SZŰZANYA GYERMEKÉVEL című rajz.

A képek intim, diszkrét, bensőséges drámaisága, mélysége – számomra – a levegőből kitapintható. E művek további méltatásától én most eltekintek.

Erről a két alkotásról Péter még pár szóban megemlékezik.



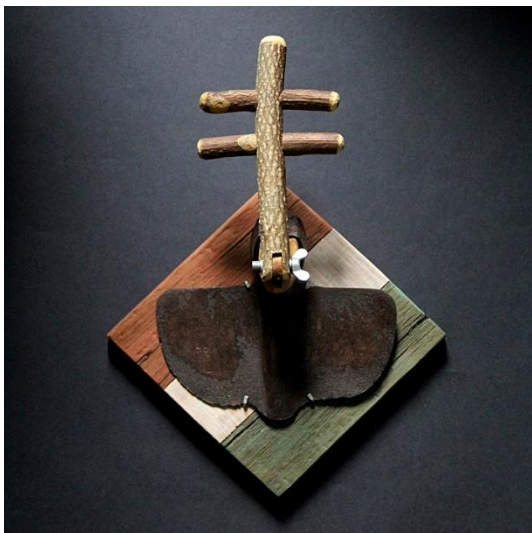
Trianon himnusz – triptichon



Székely himnusz – triptichon



Tabló a kiállításról



Trianon kapakereszt



Magyarok Istene

Zárásként – ami számomra kiemelten izgalmas! – magáról a kiállításról:

„...költőien lakozik az ember...” Hölderlin (Heidegger méltatásában is!)

A kiállítás-tervezés – mint klasszikus belsőépítészeti műfaj – kevés figyelmet kap napjainkban. Pedig azt gondolhatnánk, hogy most – amikor mindenki „*produkálja magát*” (Han Byung-Chul) – ez a műfaj is felértékelődik, és valós értékén kezeljük.

Sokan – talán – a vásárok kommersz kiállításainak lapos, sematikus, divatosan semmitmondó, felejtető pufogtatásaira gondolnak ilyenkor, mert azokból tényleg sok van – több is a kelleténél –, de többnyire alig értékelhető minőségben. Sajnos nemcsak ott jellemző ez az igénytelenség.

Én azokra a kiállításokra gondolok, amelyek emlékeztetéseket és hivatkozási pontként is megállják a helyüket. Ilyenek Péter kiállításai, kiállítástervei és kiállítás-építései. Aki látta korábbi saját, önálló kiállításait, illetve a számunkra – kollégái számára – megszervezett-megtervezett-megrendezett-megépített kiállításokat is, az rögtön érti, hogy én itt most mire gondolok. Ez az alkotói érdem, ami a változatos, konkrét kiállítóhelyek és az ott kiállított műalkotások között olyan érzékeny harmónia megteremtésére képes, mely az összhatás tekintetében egy minőségi többletet ad az adott eseménynek.

Állítom, hogy Rainer Péter műveként – akár még vándorkiállítások esetében is – többször is megtapasztalhattuk már ezt a mesteri teljesítményt!

Ha mégsem ismerné valaki Péter ilyen fajta tevékenységét, az sem tragédia, nem kell emiatt szomorkodnia, mert itt a jó alkalom, amikor meggyőződhet erről az értékről.

Azt hiszem, igazat adhatunk Goethének, aki az elmúlt század leegyszerűsítő aranyköpéseihez képest egy holisztikus szemléletű megfogalmazását adja a funkció fogalmának: „*A funkció, helyesen felfogva, a tevékenységben elgondolt létezés*”.

A kiállítások célja nem lehet csak az, hogy a rendelkezésre álló teret „*telepakoljuk*” műtárgyakkal. Jó esetben, a helyes értelmezésben, a kiállítótér funkciója az, hogy az **adott hely és a kiállított alkotások sajátos harmóniában álljanak EGYbe**.

Esetünkben a műtárgyak helyét úgy kereste meg Péter, hogy azok megkapják a számukra szükséges körülményeket (tér, rálátás, fények-világítás), az egymáshoz való viszonyukon túl engedjék azt is, hogy a hely „*megtámassza*” „*kiemelje*” őket, illetve *a tér is megkapja az őt megillető méltóságot, a funkciójának, éppen aktuális feladatának teljesítéséhez*. Vagyis azt, hogy itt-most ez a tér **szakrális térként működjék. Azaz, a kiállított alkotások összhangzataként egy sokdimenziós szimfónia, egy emlékezetes MUNKAIMA születhessen meg, azzá váljon maga a kiállítás is**.

Mújdricza Péter kifejezését kölcsönözve: mert ez segíti a „*reangalizációt*”!

Köszönöm szépen a figyelmüket!

Kérem szépen, hogy Péter pár emlékező mondatát még hallgassuk meg, mielőtt a kiállítást megnyitom. Kérem azt is, hogy utána tekintsük meg a – MUNKAIMÁVÁ NEMESEDETT! – kiállítást!

Irodalom

- MUNKAIMÁK Rainer Péter kiállítása a Barabás Villában - Magyar Iparművészet 2025/4 szám
- MI honlapja - <https://magyar-iparmuveszet.hu/munkaimak-20250917>
- Kiállítás-megnyitó: [Internetes archívum - Magyar Katolikus Rádió](#) (kb. 16:30 perctől kezdődik) 25.06.13.
- Az alábbi linken megnézhető a kiállításról készült film: <https://youtu.be/jdA7NdUYRnw>